. 2025
Vol-II Issue 03
ISSN :3048-4944

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ

AADHYATMA SAMPRADAYA

Peer Reviewed

A MULTI DISCIPLINARY JOURNAL

Published by :
Shri Adhyatma Trust Committee
Bhandiwad Tq. Hubballi-580023

ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ

ISSN : 3048-4944

Vol-2 No. 3 March 2025

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಶ್ರೀ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಕಮೀಟಿ ಭಂಡಿವಾಡ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಪಡೆಸೂರ

ಸಹ ಸಂಪಾದಕರು

ಶ್ರೀ ಎನ್.ಎನ್. ಬಾರಕೇರ

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ

- ಡಾ. ಅಡಿವೆಪ್ಪ ಚ. ವಾಲಿ
  ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
  ಶ್ರೀಮತಿ ಗೌರಮ್ಮ ಬ. ಅಂಕಲಕೋಟಿ ಸ.ಪ್ರ.ದ. ಕಾಲೇಜು. ಶಿಗ್ಗಾಂವ
- ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎನ್. ಮೂಲಿಮನಿ
  ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರು
  ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೀಡಿ
- ಪ್ರೋ. ಸಿ. ಎಸ್. ಕುಮ್ಮೂರ
  ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು
  ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಶಿಗ್ಗಾಂವ
- ಡಾ. ಜೆ.ಎಮ್.ಚಂದುನವರ
  ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
  ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ವಿಭಾಗ
  ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡ-580003
- ಪ್ರೊ. ಪದ್ಮಮ್ಮಾ
  ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
  ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
  ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಿವಮೊಗ್ಗ
- ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕೆ
  ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
  ದಾವಣಗೆರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ದಾವಣಗೆರೆ
- ಡಾ. ಮಾರಣ್ಣಾ, ಓ.
  ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು.
  ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
  ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ
- ಡಾ. ಬಿ.ಎನ್. ಅರವಿಂದ ಕುಮಾರ
  ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
  ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡ-580005
- ಡಾ. ಎಸ್. ಶಶಿರೇಖಾ
  ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
  ನೃಪತುಂಗ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮಧುಸೂದನ್ ಕೆ
  ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
  ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,ಬೀಡಿ
- ಶ್ರೀ ಆನಂದ ಇಂದೂರು
  ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
  ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಶಿಗ್ಗಾಂವ
- ಶ್ರೀ ನವೀನ ಎನ್
  ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
  ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,ಬೀಡಿ

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ ರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಪರಿಸರ
   – ಡಾ.ನಿಂಗಮ್ಮ ಎಸ್ ಗದಗ 01
2. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ
   – ಪ್ರೋ. ವೀಣಾ ತಿರ್ಲಾಪೂರ, 06
3. ಈರಪ್ಪ ಎಂ ಕಂಬಳಿ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ
   – ವಸಂತಕುಮಾರ ಕುದರಿಮನಿ 12
4. ಹಿ ಮ ನಾಗಯ್ಯನವರ'ನಿನಗೊಂದು ತಿಳಿ ಮಾತು ' ವಚನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.
   – ಕೆ. ಜೆ. ಪೂರ್ಣಿಮ 16
5. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನಯ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ
   – ರಮೇಶ ಎಂ. 20
6. ವಿವೇಕಾನಂದರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ಮತ್ತು 'ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ'
   – ವೀಣಾ. ಈ 26
7. ಹಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ
   – ಜಯರಾಮ ಎಂ. 31

The views expressed in the articles side are the individual opinions of the authors and they in no way represent or reflect the opinion of AADHYATMA SAMPRADAYA nor does AADHYATMA SAMPRADAYA subscribe to these views in no way. All disputes are subject to the jurisdiction of Hubballi court only.

: ಸೂಚನೆ :

ಲೇಖನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದವರಾಗಿರಬೇಕು. ಲೇಖನ 2000 ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮೀರಬಾರದು ಹಾಗೂ ಸಂಶೊಧನಾ ಲೇಖನವಾದಲ್ಲಿ 2500 ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮೀರಿರಬಾರದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಂದಾದರರಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರಿ. ಉತ್ತಮ ಲೇಖನ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನು sampadakaruaas@gmail.com ಕಳಿಸಿರಿ.

ISSN : 3048-4944

ವಿವೇಕಾನಂದರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ಮತ್ತು 'ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ'

ವೀಣಾ. ಈ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕೆ.ಎಲ್.ಇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗದಗ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗೊಂದಲಗಳಿವೆ. ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಒಂದೆಡೆ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರು ಎಂದೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ವಿವೇಕಾನಂದರು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಕೇವಲ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆಯೇ ವಿನಃ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಣಗಳು ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ, ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೇ ಹೋಲುವ 'ಜಾತಿತಾರತಮ್ಯ', ಬ್ರಾಹ್ಮಣ 'ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ', ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಂತಹ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನೂ ಸಹ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಒಂದೆಡೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತೆ ತೋರುವುದು ಅವರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಗತತೆ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಾತಿಯ ಕುರಿತ ವಿವೇಕನಂದರ ವಿಚಾರಗಳು ಅಸಂಗತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಜಾತಿವ್ಯಸವ್ಥೆಯೆಂಬ ಪಶ್ಚಿಮದ ಟೋಪಾಯ್ ಅನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವುಗಳು ಅಸಂಗತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

1.1. ಬಂಡಾಯದ ದನಿಯಾಗಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು?

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವು ಜಾತಿಗಳಾಧಾರಿತವಾಗಿ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗ ಅಥವಾ ಗುಂಪು ಉಳಿದ ಜನಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ಅನಾಗರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಹಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿವೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಕರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯವೆದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ 'ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಹಾಗೆ ಗುರುತಿಸದೇ ಮತೀಯವಾದಿ ಅಥವಾ ಮೂಲಭೂತವಾದಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಸೋಜಿಗ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದೆ. (ಜ. ಹೊ. ನಾರಯಣಸ್ವಾಮಿ, 1986, Xiii) ಹಾಗೂ 'ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ (ಇದರ ಕುರಿತು ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ) ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿಚಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವೇಕಾನಂದರೂ ಸಹ ಬಸವಣ್ಣನಂತೆ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕನೆಂದು ಕೆಲವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿವೇಕಾನಂದರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ, ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಜನಿವಾರದ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರೂ ಸಹ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಾತಿವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರು' (ಇಂದುಕಲಾ, 2001, 86– 87).

ಈ ಮೇಲಿನ ಚಿಂತಕರು ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವೇಕಾನಂದರ ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಕುವೆಂಪುರವರು ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; "ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಪರಿಸರದ

[illegible]

- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ವಿ.ಜಯಮಣಿ, ವಿ.ವಸಂತಗೋಪಾಲ್, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನ್ಯೂ ಸೆಂಚುರಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ನವದೆಹಲಿ, 2012.
2. ವಿ.ಕೆ. ಅಹ್ಲುವಾಲಿಯಾ, ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು. ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥೆ, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, 2013.
3. ವಿ.ಎಸ್. ಗರ್ಟೆಸಮೂರ್ತಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ನೀತಿ, ನ್ಯೂ ಸೆಂಚುರಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ನವದೆಹಲಿ, 2011,
4. ವಿವರಗಳಿಗಾಗಿ ನೋಡಿ, ಪ್ರವೀಣ್ ಜಾಧವ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಸ್ಥಿತಿ, ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ನವದೆಹಲಿ.
5. ಪಿ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ, ವಚನ ಸಮಗ್ರ, ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2005.
6. ಸಿಡಿ.ಉತ್ತಂಗ್ ಅವರ ಪುಸ್ತಕ "ಅನುಭವ ಮಂಟಪ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಹೃದಯ, ಖಖ. ಗುಂಜಾಲ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ.
7. ರಾಜು ಬಿ. ಜುಬ್ಬಾರೆ. ಶರಣ ಜೀವನ ದರ್ಶನ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಬಸವ ಪರಿಷತ್, ಭಾಲ್ಕಿ.
8. ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕ್, ಎಪೋಕ್ ಮೇಕರ್ಸ್ ಆಫ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಟರೇಚರ್, ಬಸವ ಜರ್ನಲ್, ಬಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003.

ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ಈ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಹುಟ್ಟನ್ನು ತರಬಹುದೆಂದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾರಾದಂತೆ ಹಿಂದೂ ಮತವು ವೇದಾಂತ ದರ್ಶನವಾಗಿ, ವಿಶ್ವಧರ್ಮವಾಗಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ...ಗೊಂಡು ನಿಜವಾದ ವಿಶ್ವಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅದು ಶೂದ್ರಪೀಡಕರವಾಗಿ, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಪೀಡೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಮಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪುರವರ ಸ್ವಾನುಭವ ಜನ್ಯವಾದ ನಿಲುವೂ ಆಗಿತ್ತು" (ಜಿ.ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, 2011). ಈ ಉಲ್ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮತವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಂತಹ ಮೂಢಾಚರಣೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದೆ. ಈ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿನಾಶವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಹಿಂದೂಮತವು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿದ್ದರೆಂದು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಗೂ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕುರಿತ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ವಿವೇಕಾನಂದರು ವರ್ಣವಿಭಜನೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ್ದರೆಂದು ...ಪಾದಿಸುವ ಚಿಂತಕರು ಅದಕ್ಕೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ; 'ಹಿಂದೂಯಿಸಂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯೆಂಬ ಅಮಾನವೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ', 'ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಮೂಲತಃ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ಬಂಧವೆಂಬಂತೆ ಇತರರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದರು', 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು, ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ಆ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಕೆ, ವೇದಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ.' 'ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳೆಂದು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ', 'ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹಲವು ಶತಮಾನದಿಂದ ಬುದ್ಧ, ಬಸವರಾದಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿವೇಕಾನಂದರೂ ಸಹ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವೇಕಾನಂದರು ಜಾತಿವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅವರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.' 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.' 'ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.' 'ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೋತ್ಪಾಟನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಣೆಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರು ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದ ಸುಧಾರಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಜಾತಿವಾದಿ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬ ನಿಲುವುಗಳೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಅಂದರೆ 'ವಿವೇಕಾನಂದರು ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅನ್ಯಾಯ ಶೋಷಣೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಾಕಾರ ರೂಪವನ್ನಾಗಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಾರೆ' (Andrew O. Fort Source: 2002: 318). ಹೀಗೆ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಜಾತಿವಿರೋಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ಸಮರ್ಥಕರಾಗಿಯೂ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಜಾತಿ ಸಮರ್ಥಕರನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ, ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅವರನ್ನು ಜಾತಿವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಯ ನಾಯಕನೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವೈರುಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಓರ್ವನು ಜಾತಿ ಸಮರ್ಥಕನಾಗಿ ಜಾತಿ ವಿರೋಧಿಯೂ ಆಗಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಇದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಣದ ಕುರಿತು ವಿವೇಕಾನಂದರು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

1.2. ವಿವೇಕಾನಂದರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಜಾತಿ:

ಈ ಮೇಲೆ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಜಾತಿ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಗಾರ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ಸಮರ್ಥಕ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಓರ್ವ ಅಪ್ಪಟ ಹಿಂದೂ ಮತ ಪ್ರಚಾರಕನೆಂದು ಗುರುತಿಸುವವರೂ ಸಹ ಅವರನ್ನು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರೋಧಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ವತಃ ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ತಾವು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರೂ ಅಲ್ಲ, ತಾವು ಜಾತಿವಿನಾಶಕ್ಕೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಚಲಿತ ನಿರೂಪಣೆಗಳ ಕುರಿತೇ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ:

"ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕನೂ ಅಲ್ಲ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಗೂ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೂ ನನಗೂ ನೇರವಾದ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ" (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಸಂ–3, 1985, 78).

ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರು ಜಾತಿವಿನಾಶವಾಗುವುದನ್ನು ಬಯಸಿರಲಿಲ್ಲ, ಅದರ ವಿರುದ್ಧವೂ ಹೋರಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ 'ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆರೋಪ ಮತ್ತು ನಿಂದನೆಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ನಾವು ಪಡೆದಿರುವ ಜನಾಂಗೀಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು, ನಾವು ಅನ್ಯರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ಒಳ್ಳೇಯದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮಾರ್ಗಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅವು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿವೆ' (ಅದೇ, 78) ಎಂಬುದು ವಿವೇಕಾನಂದರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ವರ್ಣವಿಭಜನೆಯ ಕುರಿತು ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ವರ್ಣವು ಒಂದು ಜನಾಂಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದು ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ತಳಹದಿ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

"ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಳಹದಿ ಯಾವುದು? ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ. ನಾನು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು, ವರ್ಣಕ್ಕೇ ಬದುಕಿರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದುದರಿಂದ ವರ್ಣಾತೀತ. ಯಾರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಒಂದು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದರ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಕಳೆಯಬೇಕು" (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಸಂಪುಟ–(7), 2013, 157).

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಈ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಯಮಗಳು ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವವರು ಈ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ; 'ಈ ವರ್ಣಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಎಂದು ಈ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೋಗುವುದೋ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲಿನ ವರ್ಣದಲ್ಲಿರುವವನು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳವರ್ಣದಲ್ಲಿರುವವನು ಕೂಡ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಬಹುದು. ಆಗ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಆಗುವರು. ವರ್ಣದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು' (ವಿವೇಕಾನಂದರು, 1998, 66–67).

ವರ್ಣವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದರೆ ಸಂಸಾರಿಕತೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ' (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಸಂಪುಟ–

2013, 80). ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಈ ರೀತಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವರ್ಣಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹಿಂದೂಮತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ, ಅದು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇರುವಂತಹ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವರ್ಣಾತೀತರಾಗಲು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ವಿವೇಕಾನಂದರ ನಿಲುವು. ಹಾಗೆಯೇ 'ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹಲವಾರು ಸುಧಾರಕರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ವರ್ಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ವರ್ಣವನ್ನು ಧರ್ಮ (ರಿಲಿಜನ್ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ) ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ವೈಫಲ್ಯದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದವು' (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, 1998, [illegible]) ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವರಣೆಗಳೂ ಸಹ ವಚನಕಾರರು, ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು, ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ ಮೊದಲಾದವರು ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ್ದರು, ಕಾಲಾನಂತರ ಆ ಚಳವಳಿಗಳು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ವೈಫಲ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಪ್ರಚಲಿತ ಚಿಂತಕರಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಚಳವಳಿಗಳ ವಿಫಲತೆಗೆ ವರ್ಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಜಾತಿವಿನಾಶ ಚಳವಳಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವೂ ಸಹ ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತತ್ವಾದರ್ಶಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇದುವರೆಗೆನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬದಲಾಗಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಜಾತಿವಿನಾಶ ಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅದು ವಿಫಲವಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ವಿವರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ:

ವರ್ಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಜಾತಿಯ ಕುರಿತೂ ಪುನಾರವರ್ತನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಜಾತಿಯ ಕುರಿತ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭಾರತದಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗವಾಗಬೇಕಿದೆ. ಮಾನವನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಾತಿ ಒಂದೇ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಇದು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ:

"ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಜರ್ಝರಿತವಾದ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ನಿಂದೆಯಿಂದ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯಬೇಡಿ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಅತೀ ಮೂಢವಾಗಿರುವ ವಿಚಾರಹೀನವಾಗಿರುವ ಯಾವ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೂ ದೂರಬೇಡಿ, ಅವೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಮಾತ್ತಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆದರ್ಶವೂ ಇಲ್ಲಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಿ. ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿರುವೆನು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಯೋಜನೆಯಾಗಲಿ, ಆದರ್ಶವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ" (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಸಂ-3, 1985, 87).

ಜಾತಿಗಳು ಸಹ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಅಂದರೆ ಜನರು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ವರ್ಗೀಕೃತವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಥವಾ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಜಾತಿ ನಿರ್ಧರಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆ, ತ್ಯಾಗ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಜಾತಿಗಳೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು:

"ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳು ಇರಲೇಬೇಕು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಜ್ಯವಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ. ವೈಷ್ಣವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು ಶೈವ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶೈವನು ಇದು ನನ್ನ ದಾರಿ, ನಿನ್ನದು ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇದೆ, ಕೊನೆಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಂಧಿಸುವೆವು ಎನ್ನುವನು. ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಇದು ಗೊತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ಇಷ್ಟದೇವತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ" (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಸಂ–3, 1985, 25–26).

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜನಾಂಗಗಳಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲರ ಆಚಾರ, ವ್ಯವಹಾರ, ಭಾಷೆ, ಉಡುಗೆ ಮೊದಲಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಜಾತಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯೂ ಬೇರೆಯೇ ಒಂ ಜನಾಂಗವಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಈ ಜಾತಿಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆಯುವರು. ಆದರೆ ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವ ಅಥವಾ ತರುವ ವಾಡಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವರು. ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೂ ವ್ಯವಹಾರವಿರುವುದು, ಸ್ನೇಹವಿರುವುದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೊನೆ' (ಸ್ವಾ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಸಂಪುಟ–(7), 2013, 150). ಅಂದರೆ ವಿಭಿನ್ನತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಜಾತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ನಡು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳಾಗಲೀ, ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಾಗಲೀ ಇದರ ಬದಲಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಜಾತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಕಂಟಕ, ಅನಾಗರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಇದು ಎ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತಹ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಭಜನೆಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

- ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, 2013, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ. ಸಂಪುಟ–3, ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ: ಮೈಸೂರು.
- ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, 2013, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ. ಸಂಪುಟ–4, ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ: ಮೈಸೂರು.
- ಸ್ವಾಮಿವಿವೇಕಾನಂದರು, 2013, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ. ಸಂಪುಟ–5, ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ: ಮೈಸೂರು.
- ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, 2013, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ. ಸಂಪುಟ–7. ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ: ಮೈಸೂರು.
- ಸ್ವಾಮಿವಿವೇಕಾನಂದರು, 2013, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ. ಸಂಪುಟ–9, ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ: ಮೈಸೂರು.
- ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, 1985, ಕೊಲೊಂಬೊ ಇಂದ ಆಲ್ಮೋರಕೆ, ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ: ಮೈಸೂರು.
- ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, 1998, 'ವರ್ಣದ ಸಮಸ್ಯೆ', ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ, ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ: ಮೈಸೂರು.
- ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ.ಪಿ. ಇಂದುಕಲಾ, 2001, ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು. ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ; ಮೈಸೂರು.
- ಜ. ಹೋ. ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ, 1986, ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವಿಚಾರಗಳು. ಮಾನವ ಪ್ರಕಾಶನ ; ಹಾಸನ.
- ಸ್ವಾಮಿವಿವೇಕಾನಂದ, 1970, ಎಕನಾಥ ರಾನಡೆ (ಸಂ), ಏಳಿ! ಎದ್ದೇಳಿ!!, ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ವಾರ್ತಾಭಾರತಿ, ಜನವರಿ 19 2016. http://www.varthabharati.in/article/karnataka 2810
- ಜಿ. ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, 2011, "ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪರಮಹಂಸ ವಿವೇಕಾನಂದ ವಾಣಿ: ಕುವೆಂಪು", http://goo.gl/aXOAv7
- 'Raise the masses slowly up, raise them to equality', THE HINDU, January 12, 2013. (http:// www.thehindu.com/news/national/raise-the-masses-slowly-up-raise)
- Sthiti Das, 'Life and Reforms made by Swami Vivekananda' (http://www.yourarticlelibrary.com/history/ swami-vivekananda/life-and-r...)

CO-ORDINATOR
IQAC
K.L.E.S' Arts & Commerce College
GADAG

PRINCIPAL
K.L.E. Society's
Arts & Commerce College
GADAG-BETGERI-582101